

CONTRIBUȚIA LUI ION CÂMPINEANU LA LUPTA PENTRU UNITATE ȘI INDEPENDENȚĂ

Mariana Neguțu

Ion Cămpineanu, despre care E. Wintherhalder afirma că "a trăit pentru națiune și va trăi prin națiune ... a deșteptat simțămintele de libertate ale naționalității într-un timp când demoralizarea amenința a corupe toate clasele societății..."¹, s-a născut în anul 1798 la București, într-o familie de devotați patrioți români cu ascendențe în vechile familii ale Cantemireștilor, Căndeștilor și Cantacuzinilor. Înaintașii direcți ai lui Cămpineanu erau originari din Cămpina, unde era moșia lor cea mai importantă și de la care, conform tradiției, își luaseră și numele. Din familie a moștenit ura împotriva jugului turcesc și dragostea pentru popor și patrie.

A învățat la renumita școală greacă a lui C. Vardalah și A. Comita, însușindu-și temeinic cultura clasică elină, precum și la școala lui F. Laurençon, nobil francez, refugiat în București în anul 1814, format în spiritul ideilor raționaliste ale culturii franceze². Încă din tinerețe a îndrăgit istoria poporului român pentru îmbunătățirea soartei căruia avea să-și inchine întreaga viață.

O primă afirmare politică o găsim în anul 1826, la vârsta de 28 de ani, când împreună cu alți boieri patrioți, printre care și fratele său, Constantin Cămpineanu vor adera la "Societatea literară"³, înființată în anul 1827 și care milita pentru promovarea culturii naționale și înfăptuirea unor reforme.

În anul 1831, odată cu reorganizarea miliției pământene ca mulți alți tineri patrioți se încorporează primind gradul de căpitan. În scurt timp ajunge maior, comandantul unui batalion, care-și avea garnizoana la Ploiești. Pentru că a reușit să-i convingă pe răsculații din Ploiești în ianuarie 1832, să se întoarcă la casele lor fără a trage un foc de armă - este decorat de generalul P. Kisseleff cu ordinul "Crucea Sf. Valentin"⁴.

Adevărata carieră politică a lui I. Cămpineanu începe însă în anul 1833 când este ales deputat în Adunarea Obștească din partea județului Brăila.

În preocupările lui I. Cămpineanu "Societatea filarmonică" întemeiată împreună cu alți frunțași ai vieții politice și culturale românești, la începutul deceniului al treilea al secolului al XIX-lea, ocupă un loc important. Este, poate, realizarea lui cea mai de seamă după activitatea din Adunarea Obștească și cea ilegală, de mai târziu, ca șef al "partidei naționale". Cultivând limba și literatura română Societatea filarmonică a favorizat crearea unei adevărate ideologii naționale contribuind astfel la emanciparea

românilor. Cu toată durata ei scurtă (1833-1838) a contribuit la unirea suflătoare a românilor, înaintea unirii teritoriale, având un ecou răsunător atât în Moldova, cât și în Transilvania, încurajându-i și pe românii de acolo⁵.

Activitatea lui I. Câmpineanu, ca și a altor patrioți militanți români din prima jumătate a secolului al XIX-lea a avut aproape de la început un aspect ilegal. Numai că până în anul 1837 a considerat că pe calea luptei legale, cea din Adunarea Obștească, unde se expunea mai puțin, ar putea ajunge la realizarea scopului propus. Începând din anul 1838 activitatea ilegală se va concretiza în două documente de mare importanță pentru istoria noastră și anume "Act de unire și independență", încheiat la București în 1/13 noiembrie 1838, care este o declarație de principii a partidei naționale din Țara Românească și care avea la bază ideea de unire și independență - și "Osebitul act de numire a suveranului românilor" din 5/17 noiembrie 1838⁶. În manifestul partidei naționale se prevedea "unirea tuturor membrilor risipiți ai neamului românesc, toate mădularile răspândite ale neamului, ce trebuie să formeze un singur popor cărmuit de același șef și condus de aceleași legi"⁷, înlăturarea amestecului turcesc și rusesc, abolirea Regulamentului Organic.

Constituția propusă de I. Câmpineanu cuprindea pe lângă ideea obținerii independenței naționale - aproape toate libertățile cetățenești ce caracterizează perioada modernă europeană, precum: egalitatea în fața legii, libertatea personală, libertatea cuvântului și a presei, vot universal de la vârsta de 25 de ani, inamovibilitatea magistraților, asigurarea "bunei stări tuturor claselor fără excepție"⁸. Problema agrară nu era evident neglijată în viitorul stat unitar român. Se prevedea abolirea clăcii, relațiile servile existente să fie înlocuite cu libertatea învoielilor între țărani și proprietari, emanciparea clăcașilor fără a-i împroprietări pe familii, proprietatea feudală devenind de tip capitalist. I. Câmpineanu a conceput scopul luptei sale ca o emancipare largă, pe diverse planuri, a întregii națiuni române. Prin aspirațiile sale înaintate și originale, proiectul de constituție depășește orice document de acest fel din perioada anterioară și contemporană lui.

Legăturile multilaterale între fruntașii politici și intelectuali ai românilor de pretutindeni se consolidează în primele decenii ale secolului al XIX-lea. Astfel T. Cipariu, G. Barițiu vin în Țara Românească în anul 1836, unde sunt bine primiți și au convorbiri îndelungate cu personalități ai vieții politice și culturale românești, printre care se numără și I. Câmpineanu. De altfel, când se obliga la o răscoală sincronizată a românilor cu cea a polonezilor se declara sigur că va adera nu numai Țara Românească, ci și Transilvania, pentru Moldova cerând un răgaz.

Dacă planul lui I. Câmpineanu de unire a tuturor românilor, primul de acest gen în istoria noastră modernă, era într-adevăr grandios, mijloacele prin care era conceput realizarea lui erau vaste, cuprinzând eforturile luptei românilor de pretutindeni într-o conjunctură europeană favorabilă în care ajutorul puterilor occidentale, engleze și franceze, aveau un rol

preponderent⁹. Într-o scrisoare din 1 decembrie 1838 adresată lui A. Czartoryski, conducătorul emigrației poloneze, I. Câmpineanu afirma că idealul său este "ca românii să nu mai fie decât un singur popor unit și independent, să constituie un regat ereditar pentru toți românii cu îndepărtarea protectoratului rusesc și a suzeranității turcești și cu libertatea claselor sociale. Acest ideal este scopul nostru suprem"¹⁰.

Pentru a face cunoscut în apusul Europei cauza poporului român, întreprinde o călătorie în Occident în "scopuri industriale", urmărind în fond consolidarea și parafarea acordului cu frunțașii polonezi, luarea legăturilor directe cu personalități ai vieții politice franceze și engleze, popularizarea problemei românești în Occident, pentru a atrage simpatia și sprijinul statelor de aici în realizarea năzuințelor naționale¹¹. Sosirea lui la Paris, în iulie 1839, a contribuit mult la ridicarea moralului tinerilor români, aflați la studiu în capitala Franței, precum și la consolidarea legăturilor dintre studenții moldoveni și munteni¹².

În octombrie 1839 ajunge la Londra unde se întâlnește cu lordul Palmerston. Prin discuțiile purtate de I. Câmpineanu cu personalități ai vieții politice franceze și engleze se pune pentru prima oară chestiunea română în fața puterilor apusene ca o problemă de interes mai larg, european, nu numai între turci și ruși. Cabinetul de la Petersburg, care nu era străin de demersurile patriotului român îl denunță Porții ca trădător. Este arestat de austrieci la Lugoș, în martie 1840, închis la mănăstirea Mărgineni, transferat ulterior la Plumbuita, de unde este eliberat în mai 1841, deoarece era grav bolnav¹³. Fără rezultate pozitive concrete și imediate, călătoria lui în Occident a avut totuși importante consecințe. Astfel, G. Barițiu scria în "Gazeta de Transilvania" din 29 aprilie 1848 că "muntenii mulțumită lui I. Câmpineanu și prietenilor lui, făcuseră să răsune odată măcar prin toate cabinetele și prin toate jurnalele, bărbăția, patriotismul și naționalismul românesc în opoziție cu străinismul".

Datorită terorii, surghiunului și presiunii politice la care a fost supus - pe viitor activitatea lui se va caracteriza prin prudență și neîncredere. Va găsi totuși suficiente resurse pentru a se integra în iureșul revoluției.

Revoluția de la 1848, care pentru el nu a fost o surpriză, îl aduce din nou în actualitate, oscilând între poziția elementelor moderate și a celor de dreapta¹⁴.

În cabinetul ministerial subordonat guvernului provizoriu figurează ca ministru al Dreptății¹⁵, iar guvernul interimar ales la 30 iunie îl avea în frunte pe I. Câmpineanu. După înfrângerea revoluției de la 1848 într-o scrisoare adresată conducătorilor revoluției, care luaseră drumul exilului, își exprima speranțele într-o victorie viitoare "cele trei luni de libertate au lăsat urme adânci în inimile românilor. Gurile se pot astupa, dar ideile nu pot fi omorâte... Acei care vor brava exilul și privațiunile și vor rezista la cursele care se vor întinde și la tentațiunile la care vor fi expuși se vor întoarce peste câțiva ani într-o patrie liberă"¹⁶.

După anul 1848 declinul activității politice a lui I. Câmpineanu este evident. Deși ocupă o serie de funcții - șef al Obșteșcului Control cu rang de ministru, iar din anul 1854 până în 1856 primește portofoliul Ministerului Instrucțiunii Publice - viața politică și obștească nu-l mai preocupă poate și din cauza bolii care se agravase.

Născut în belșug și avere, trăit atâta vreme în lumină și strălucire, se stinge din viață în anul 1863 în mizerie și întuneric, sărac și uitat. Ziarul "Românul" din 7/19 Iunie 1863 anunța astfel sfârșitul lui I. Câmpineanu, "una din cele mai mari glorii ale națiunii române s-a stins joi, 6 iunie, la ora 5 dimineața".

Importanța luptei lui constă în primul rând în aceea că a dat dovadă de curaj și a știut să apere autonomia țării, într-un moment când era grav primejduită. A văzut păstrarea și conservarea ființei naționale printr-o unire a tuturor românilor într-un singur stat, care să aibă la bază o constituție liberală.

I. Câmpineanu a conceput realizarea acestor deziderate fundamentale într-o conjunctură favorabilă, precedată de o popularizare a existenței specificului și năzuințelor poporului român în lumea Occidentului european și în unire cu alte popoare asuprite. A format o adevărată școală de mari patrioți și revoluționari, care vor înfăptui revoluția de la 1848.

NOTE

1. Winterhalder. E., Uă lacrimă pe mormântul Câmpineanului, în "Românul" din 14/26 iunie 1863.
2. Vlăduț C., Ion Câmpineanu, București, 1973, p. 49.
3. Idem, p. 66.
4. Lapedatu Al., Ion Câmpineanu (1798-1863), București, 1937, p. 8.
5. Rădulescu, E.I., Echilibru între antithese sau spiritul și materia, București, 1859-1869, p. 98.
6. Lapedatu Al., op.cit., p. 17.
7. Vlăduț C., op.cit., p. 220.
8. Lapedatu Al., op.cit., p. 18.
9. Vlăduț C., op.cit., p. 134.
10. Lapedatu Al., op.cit., p. 17.
11. Vlăduț C., op.cit., p. 144.
12. Ghica I., Ion Câmpineanu. Discursu de recepțiune în Academia Română, București, 1880, p. 18.
13. Valentianu G., Biografia oamenilor mari scrisă de unu omu micu, Paris, 1859, p. 81.
14. Vlăduț C., op.cit., p. 191.
15. Anul 1848 în principatele române. Acte și documente, București, 1902-1910, p. 564.
16. Lapedatu Al., op.cit., p. 23.

LA CONTRIBUTION DE ION CÂMPINEANU DANS LA LUTTE POUR L'UNITÉ ET L'INDÉPENDANCE

Résumé

Ion Câmpineanu est né en 1798 à Bucarest dans une famille de dévoués patriotes roumains et il est mort en 1863. Il a commencé sa carrière politique en 1833 comme député dans l'Assemblée d'Etats.

Il est l'auteur de deux documents d'une importance à part pour notre histoire: "L'Acte d'union et d'indépendance", du 1/13 novembre 1838 et "Le distinguer acte de nomination du souverain des roumains", du 5/17 novembre 1838. La Constitution proposée par lui contenait à peu près toutes les libertés civiques qui caractérisent l'époque moderne en Europe, par exemple: l'égalité envers les lois, la liberté personnelle, la liberté de la parole et de la presse, le vot universel de l'âge de 25 ans, l'inamovibilité des magistrats, etc.

En 1839 il va en voyage à Paris et Londres pour faire connaître les problèmes roumains en Occident, pour attirer la sympathie et le soutien dans la réalisation des desirs nationaux.

L'importance de lutte reside en premier lieu qu'il a éprouvé son courage et qu'il a su défendre l'autonomie du pays, qu'il a vu la sauvegarde et la conservation de l'existence nationale dans une union de tous les roumains dans un seul état qui doit avoir comme fondement une Constitution libérale.